

دیدگاه پرسنل پرستاری در مورد اهمیت عوامل تسهیل کننده و بازدارنده آموزش به بیمار

* رویا منصورقناعی،** سهیلا مجیدی،*** رسول تبری

* مربی گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی زینب (س) شرق گیلان، دانشگاه علوم پزشکی گیلان

** مربی گروه مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی زینب (س) شرق گیلان، دانشگاه علوم پزشکی گیلان

*** استادیار گروه پرستاری داخلی و جراحی، دانشکده پرستاری و مامایی زینب (س) شرق گیلان، دانشگاه علوم پزشکی گیلان

تاریخ پذیرش: ۹۰/۳/۱۶

تاریخ دریافت مقاله: ۸۹/۱۱/۹

چکیده

مقدمه: آموزش فرآیندی متقابل است که طی آن یادگیری صورت می‌گیرد و از طریق آن رفتارهای فرد تحت تأثیر واقع می‌گردد. هدف از آموزش به بیمار کمک به فرد جهت بهبود زندگی، رسیدن به حداکثر رشد جسمی - روانی و تقویت اعتماد به نفس می‌باشد. پرستاران نسبت به سایر کارکنان کادر درمان بیشتر در تماس مداوم با بیمار و خانواده وی هستند و بنابراین بهتر می‌توانند نیازهای آموزشی بیمار را شناسایی و در جهت رفع آن بکوشند. هدف از این مطالعه تعیین مهم‌ترین عوامل بازدارنده و تسهیل کننده در امر آموزش به بیمار از دیدگاه پرستاران بیمارستان‌های دولتی شرق گیلان بود.

روش‌ها: این پژوهش یک مطالعه توصیفی - مقطعی است و واحدهای مورد پژوهش پرستاران (پرستار و بهیار) بودند. محل پژوهش را بیمارستان‌های دولتی شرق گیلان تشکیل می‌دادند. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه‌ی مشتمل بر ۴ بخش که قسمت اول اطلاعات دموگرافیک، قسمت دوم ۱۶ عبارت برای بررسی اهمیت آموزش به بیمار تنظیم شده بود. قسمت سوم و چهارم پرسشنامه برای تعیین مهم‌ترین عوامل تسهیل کننده و بازدارنده آموزشی به بیمار تنظیم شده که هر قسمت شامل ۱۰ عبارت بود. جهت تعیین اعتبار علمی پرسشنامه از روش اعتبار محتوی و اعتماد علمی آن از آزمون مجدد استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی استفاده گردید.

یافته‌ها: مهم‌ترین عامل تسهیل کننده آموزش به بیمار علاقه و مشارکت بیمار در برنامه‌ریزی و اجرای آموزش بیان شد (میانگین ۴/۵۶ و انحراف معیار ۰/۵۲) و کمترین عامل تسهیل کننده، انتخاب و آموزش کادر ویژه برای انجام آموزش به بیمار بود (میانگین ۳/۲۳ و انحراف معیار ۰/۷). نتایج نشان داد که مهم‌ترین عامل بازدارنده در امر آموزش به بیمار، نداشتن دانش و مهارت از سوی آموزش دهنده برای شناخت نیازهای یادگیری بیمار (با توجه به نوع بیماری) بود (میانگین ۴/۵۳ و انحراف معیار ۰/۶۱) و کمترین عامل بازدارنده، مخالف بودن جنسیت آموزش دهنده با بیمار ذکر شده است (میانگین ۳/۱۹ و انحراف ۱/۳۷).

نتیجه‌گیری: با توجه به نقش بسیار مهم علاقه و مشارکت بیمار و همچنین ارتباط خوب پرستار با بیمار، استفاده از روش‌های دیداری و شینداری می‌تواند سبب افزایش میزان مشارکت و تسهیل در شناخت نیازهای یادگیری بیمار گردد.

کلید واژه‌ها: آموزش بالینی، موانع آموزش بیمار، تسهیل کننده‌های آموزش بیمار، پرسنل پرستاری

مقدمه

هدف از آموزش به بیمار کمک به فرد جهت بهبود زندگی، رسیدن به حداکثر رشد جسمی - روانی و تقویت اعتماد به نفس می‌باشد (۲). انسان‌ها در زمان از دست دادن سلامت و بستری شدن در بیمارستان نیازمند کسب آگاهی‌های ویژه‌ای هستند. دوگاس (۳) در این خصوص می‌نویسد: اغلب مردمی که بیمار می‌شوند نیاز دارند در رابطه با وضعیت جدید، مطلبی یاد بگیرند. پوتر وپری (۴) عقیده دارند به دلیل این که اطلاع از تشخیص، پیش آگاهی و نحوه درمان و خطرها و فواید مربوط به آن حق بیمار است بنابراین مفهوم آموزش به بیمار اهمیت فراوان دارد. آموزش به بیمار

نیاز به دانستن و یادگیری از اساسی‌ترین نیازها و فعالیت‌های بشر است و این امر به ویژه در بیماری که دچار محدودیت مراقبت از خود یا ناخوشی شده، محسوس‌تر است. از طرفی ارتقاء سلامت نیازمند تغییر در شیوه زندگی فردی است و بخش عظیمی از این تغییر با آموزش صورت می‌گیرد (۱). آموزش فرآیندی متقابل است که طی آن یادگیری صورت می‌گیرد و از طریق آن رفتارهای فرد تحت تأثیر واقع می‌گردد.

نویسنده مسئول: رویا منصورقناعی، کارشناس ارشد آموزش پرستاری، عضو هیئت علمی دانشکده زینب (س) شرق گیلان، دانشگاه علوم پزشکی گیلان
r_ghanaei@gums.ac.ir

جزء مهمی از نقش پرستار در طول حیات کاری و ارائه خدمات بهداشتی بخصوص برای اداره بیماری‌های مزمن است. با افزایش مسئولیت‌پذیری افراد در قبال سلامتی، نیاز آنان به جمع‌آوری اطلاعات و دانش و مهارت‌های مورد نیاز جهت حفظ و اعتدالی تندرستی افزایش می‌یابد (۵،۳).

آموزش به بیمار یکی از اقدامات مهم پرستاری است که از لحظه ورود پرستار به اتاق بیمار شروع می‌شود (۶). آموزش مراقبت‌های بهداشتی باعث افزایش استقلال بیمار، بهبود مراقبت از خود، اطمینان از مراقبت، تسکین اضطراب بیمار، کاهش بروز عوارض بیماری و کاهش زمان بستری و کاهش هزینه‌ها می‌شود (۷). بریتل و همکاران (۲۰۰۸) نشان دادند آموزش، پیگیری و مشاوره بیماران مبتلا به سکتة مغزی منجر به ارتقای سطح فعالیت، کیفیت زندگی و وضعیت روانی بیماران می‌شود (۸). از موضوعاتی که بر روی یک آموزش موفق تأثیرگذار است خود پرستار آموزش دهنده، نگرش بیمار نسبت به سلامت خود و توانایی یادگیری بیمار را می‌توان نام برد (۹). آموزش به بیمار در بیمارستان کار مشکلی است و موانع زیادی در مسیر آموزش به بیمار وجود دارد. از جمله این موانع می‌توان به فشارهای جسمی و روحی بیمار که موجب کاهش دامنه توجه و ظرفیت یادگیری می‌شود؛ اشاره نمود. گاهی خود پرستار مانع محسوب می‌شود. به عنوان مثال: عدم بررسی آمادگی بیمار جهت یادگیری، برنامه‌ریزی و ارائه محتوی با عجله و شتاب و عدم بازخورد و ارزشیابی، مانع مهمی در امر یادگیری هستند (۳). از دیگر موانع آموزش به بیمار می‌توان تفاوت‌های موجود در زبان و لهجه و همچنین فرهنگ و مذهب و موضوعات معنوی و میزان تحصیلات را می‌توان نام برد (۹).

بعضی عوامل مربوط به محیط و مدیریت بیمارستان از قبیل نبود محل مناسب برای ارائه آموزش و کوتاه بودن مدت بستری نیز عواملی هستند که مانع از آموزش کافی به بیماران می‌شوند (۱۰). کالیش (۲۰۰۶) در مطالعه‌ای متوجه شد که کمبود شدید پرستار، سبب از دست دادن مراقبت پرستاری در بالین بیمار می‌شود. وی کمبود شدید پرسنل پرستاری را نتیجه سه عامل عدم تناسب پرسنل با بیمار، کمبود نیروی انسانی (غیبت به دلیل بیماری و پست خالی)، نیازهای غیرمنتظره سنگین کاری (حجم زیاد مداخلات پرستاری و افزایش ناگهانی تعداد پذیرش‌ها و ترخیص‌ها) دانست. کمبود زمان لازم برای مداخلات پرستاری نیز عامل دیگری است که باعث می‌شود مراقبت‌های پرستاری، به ویژه مراقبت‌هایی نظیر

حرکت دادن بیمار، آموزش به بیمار، حمایت روانی و ایجاد ارتباط با بیمار انجام نشوند (۱۱). پرستاران نسبت به سایر کارکنان کادر درمان بیشتر در تماس مداوم با بیمار و خانواده وی هستند و بنابراین بهتر می‌توانند نیازهای آموزشی بیمار را شناسایی و در جهت رفع آن بکوشند. با وجود اهمیت و تأثیر غیرقابل انکار آموزش به بیمار در ارائه خدمات بهداشتی و درمانی، تحقیقات نشانگر آن است که این وظیفه مهم از سوی پرستاران جدی تلقی نمی‌شود. در حالی که برای یاری رساندن به انسان‌ها جهت دستیابی به بالاترین حد تندرستی باید به نقش آموزش پرستاران اهمیت بیشتری داده شود (۱۲).

براین اساس با توجه به اهمیت آموزش به بیمار و عوامل تسهیل کننده و بازدارنده آن پژوهشگران بر آن شدند مطالعه حاضر را با هدف بررسی اهمیت آموزش به بیمار و تعیین مهم‌ترین عوامل بازدارنده و تسهیل کننده در امر آموزش به بیمار از دیدگاه پرسنل پرستاری انجام دهند.

سؤال‌های پژوهش عبارت بودند از:

۱- دیدگاه پرسنل پرستاری نسبت به آموزش به بیمار چگونه است؟

۲- عوامل تسهیل کننده آموزش به بیمار از دیدگاه پرسنل پرستاری کدام است؟

۳- عوامل بازدارنده آموزش به بیمار از دیدگاه پرسنل پرستاری کدام است؟

روش‌ها

این پژوهش یک مطالعه توصیفی-مقطعی بوده و واحدهای مورد پژوهش شامل پرسنل پرستاری (پرستارو بهیار) بودند که در مراقبت مستقیم با بیمار مشارکت داشتند. محل پژوهش را بیمارستان‌های دولتی شرق گیلان (لاهیجان، لنگرود، آستانه اشرفیه) تشکیل می‌دادند. روش نمونه‌گیری به صورت سرشماری بود و در مجموع از کل ۱۲۵ پرسشنامه توزیع شده بین واحدهای مورد پژوهش تعداد ۹۹ نفر (۷۹/۲ درصد) به پرسشنامه پاسخ کامل دادند. در این مطالعه اصول حفظ گمنامی و محرمانه بودن اطلاعات رعایت شد و در این مورد به تمامی شرکت کنندگان اطمینان داده شد.

ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه‌ای شامل ۴ بخش بود که با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای و مطالعات مشابه انجام شده، تهیه گردید. قسمت اول پرسشنامه شامل: اطلاعات دموگرافیک (سن، جنس، تحصیلات، رشته تحصیلی و وضعیت تأهل)، قسمت دوم اهمیت آموزش به بیمار از دیدگاه پرسنل پرستاری شامل ۱۶ عبارت بر اساس مقیاس پنج درجه‌بندی

لیکرت از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم تنظیم شده و از ۱ تا ۵ نمره‌گذاری شده بود. قسمت سوم و چهارم پرسشنامه برای تعیین مهم‌ترین عوامل تسهیل کننده و بازدارنده آموزش به بیمار تنظیم شده که هر یک از قسمت‌ها شامل ۱۰ عبارت بر اساس مقیاس لیکرت از خیلی با اهمیت تا خیلی کم اهمیت در نظر گرفته شد. حداقل امتیاز ۱ و حداکثر آن ۵ بود. جهت تعیین اعتبار علمی پرسشنامه از روش اعتبار محتوی و اعتماد علمی آن از آزمون مجدد استفاده شد. داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و از طریق نرم افزار آماری SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

نتایج نشان داد که بیشترین درصد واحدهای مورد پژوهش (۴۵/۵ درصد) بالاتر از ۴۰ سال، ۸۸/۹ درصد زن، ۸۱/۸ درصد متأهل، ۵۴/۵ درصد دارای مدرک لیسانس و ۶۲/۶۳ درصد پرستار بودند. بررسی داده‌های بدست آمده از واحدهای مورد پژوهش راجع به اهمیت آموزش به بیمار نشان داد کلیه واحدهای مورد پژوهش دیدگاه مثبت نسبت به آموزش به بیمار داشتند (میانگین ۴/۰۱ و انحراف معیار ۰/۸۵، بیشترین نمره کسب شده ۴/۶ و کمترین ۳/۳۱). در این قسمت بیشترین درصد پاسخ کاملاً موافق واحدهای مورد پژوهش

بیشترین درصد پاسخ «مخالفم» واحدهای مورد پژوهش (۵۲/۵ درصد) به عبارت «در آموزش به بیمار از برنامه خاصی استفاده نمی‌کنم» بوده است. نتایج نشان داد که مهم‌ترین عوامل تسهیل کننده آموزش به بیمار، عامل تسهیل کننده علاقه و مشارکت بیمار در برنامه‌ریزی و اجرای آموزش (میانگین ۴/۵۶ و انحراف معیار ۰/۵۲) و کمترین انتخاب و آموزش کادر ویژه برای انجام آموزش به بیمار (میانگین ۳/۲۳ و انحراف معیار ۰/۷) بود (جدول ۱). همچنین نتایج بیانگر آن بود که پرسنل پرستاری مهم‌ترین عامل بازدارنده در امر آموزش به بیمار را نداشتن دانش و مهارت از سوی آموزش دهنده برای شناخت نیازهای یادگیری بیمار با توجه به نوع بیماری (میانگین ۴/۵۳ و انحراف معیار ۰/۶۱) و کم اهمیت‌ترین عامل بازدارنده را مخالف بودن جنسیت آموزش دهنده با بیمار (میانگین ۳/۱۹ و انحراف معیار ۱/۳۷) می‌دانستند (جدول ۲).

جدول ۱: توزیع فراوانی پرسنل پرستاری بر حسب نظرات آنان در مورد عوامل تسهیل کننده در امر آموزش به بیمار (به ترتیب اولویت)

عبارت	خیلی کم اهمیت		کم اهمیت		نظری ندارم		با اهمیت		خیلی با اهمیت		انحراف معیار
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
۱- علاقه و مشارکت بیمار در برنامه‌ریزی و اجرای آموزش	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۴۲	۴۲/۴	۵۶	۵۶/۶	۴/۵۶
۲- اعتقاد و علاقه آموزش دهنده به شناخت نیازهای یادگیری بیمار	۰	۰	۱	۱	۳	۳	۴۷	۴۷/۵	۴۸	۴۸/۵	۴/۴۳
۱۰- در نظر گرفتن امتیاز ویژه برای انجام آموزش به بیمار در زمان ارزشیابی مسئولین از پرسنل	۰	۰	۱	۱	۶	۶/۱	۴۳	۴۳/۴	۴۹	۴۹/۵	۴/۴۱
۳- در نظر گرفتن زمان خاص برای آموزش به بیمار جهت جلوگیری از تداخل با اقدامات درمانی	۱	۱	۱	۱	۶	۶/۱	۴۹	۴۹/۵	۴۲	۴۲/۴	۴/۳۱
۴- وجود مکان مناسب جهت اجرای آموزش به بیمار	۲	۲	۱	۱	۵	۵/۱	۴۸	۴۸/۵	۴۳	۴۳/۲	۴/۳۰

جدول ۲: توزیع فراوانی نظرات پرسنل پرستاری بیمارستان های شرق گیلان در مورد عوامل بازدارنده در امر آموزش به بیمار (به ترتیب اولویت)

عبارت	خیلی کم اهمیت		کم اهمیت		نظری ندارم		با اهمیت		خیلی با اهمیت		میانگین	انحراف معیار
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد		
۱- نداشتن دانش و مهارت ازسوی آموزش دهنده	۰	۰	۱	۱	۳	۳	۳۸	۳۸/۴	۵۷	۵۷	۴/۵۳	۰/۶۱
۲- عدم آمادگی جسمی و روحی بیمار در زمان اجرای آموزش	۰	۰	۱	۱	۳	۳	۴۳	۴۳/۴	۵۲	۵۲/۵	۴/۴۷	۰/۶۱
۳- عدم ارتباط موثر آموزش دهنده با بیمار و خانواده	۱	۱	۱	۱	۳	۳	۴۰	۴۰/۴	۵۴	۵۴/۵	۴/۴۶	۰/۷۰
۷- عدم همکاری تیم درمانی با آموزش دهنده در اجرای آموزش به بیمار	۰	۰	۲	۲	۵	۵/۱	۴۴	۴۴/۴	۴۸	۴۸/۵	۴/۳۹	۰/۶۸
۹- ناتوانی آموزش دهنده در طراحی و اجرای برنامه آموزشی متناسب با سطح تحصیلات و زمینه فرهنگی بیمار	۰	۰	۰	۰	۳	۳	۵۴	۵۴/۵	۴۲	۴۲/۴	۴/۳۹	۰/۵۵

بحث و نتیجه گیری

یافته های پژوهش نشان داد که دیدگاه اکثریت (۹۶/۹ درصد) پرسنل پرستاری نسبت به وظایف کادر درمانی آموزش به بیمار مثبت بوده است که با مطالعات مرادنیان و همکاران (۱۳۸۳) و گودرزی (۱۳۸۲) همخوانی دارد (۱۴،۱۳). اما بررسی محمدی و همکاران (۱۳۸۳) در اردبیل نشان داد که تنها ۴۷/۸ درصد پرستاران راجع به آموزش به بیمار از نگرش مثبت برخوردارند (۱). پوتر و پری معتقدند آموزش به مددجو به صورت یکی از مهم ترین نقش های پرستاران در مراقبت های بهداشتی در آمده است (۴). از نظر بست (Best) یکی از اساسی ترین نقش های هر پرستار توجه به آموزش به بیمار است (۱۵).

در مطالعه حاضر مهم ترین عامل بازدارنده در امر آموزش به بیمار، نداشتن دانش و مهارت از سوی آموزش دهنده بیان شده است که با یافته های تحقیق گودرزی و برهانی همخوانی دارد (۱۴،۱۰). همچنین گودرزی به نقل از گراهام می نویسد: پرستار ممکن است حقیقت و اهمیت آموزش به بیمار را بدانند اما برای پیگیری اجرای مراحل آموزش کاملاً آماده نباشد (۱۴). بنابراین برای غلبه بر موانع آموزش بر بیمار اولین قدم افزایش آگاهی های پرستاران و برنامه ریزی و اجرای اقدام هایی

برای افزایش توان آموزش پرستاران است. البته باید توجه داشت سایر موانع هم از اهمیت زیادی برخوردار می باشند. در تحقیق حاضر بعد از عدم آگاهی پرستار، عدم آمادگی جسمی و روحی توسط بیمار و ناتوانی آموزش دهنده در برقراری ارتباط مناسب با بیمار و خانواده اش مطرح بود. در حالیکه دهقانی مهم ترین موانع آموزش به بیمار را وظایف زیاد و وقت کم کادر درمانی و کمبود نیروی انسانی می دانست (۲). همچنین یافته های تحقیق حشمتی نشان داد مهم ترین موانع آموزش به بیمار در بعد مدیریتی عدم اختصاص کارانه به پرستاران، در بعد امکانات عدم دسترسی به مطالب آموزشی، در بعد پرستار کمبود وقت و در بعد بیمار کم سواد و بی سواد بود (۱۶). در مطالعه همکاری موانع آموزش به بیمار به ترتیب: تعداد زیاد بیمار، کمبود وقت پرستار و کمبود پرسنل بخش عنوان شده است (۱۷) و همچنین در تحقیق مردانیان مهم ترین عوامل بازدارنده آموزش به بیمار به ترتیب: پرسنل ناکافی، کمبود وقت، فقدان منابع و ابزار آموزشی و عدم پذیرش آموزش از طرف بیمار بیان گردیده است (۱۳). در تحقیق حاضر مهم ترین عامل تسهیل کننده علاقه و مشارکت بیمار در برنامه ریزی و اجرای آموزش بیان شده است

پیشنهادهات

- ۱- با برقراری دوره‌های آموزشی، دانش و مهارت پرسنل پرستاری را برای شناخت نیازهای یادگیری بیمار و همچنین برقراری ارتباط مناسب با بیمار افزایش داده شود.
- ۲- کلاس‌های توجیهی جهت پرسنل پرستاری بیمارستان در ارتباط با روش‌های آموزش به بیمار تشکیل گردد.
- ۳- آموزش به بیمار یک مداخله پرستاری است و باید مثل سایر اقدامات در برنامه کار پرستاران منظور و مورد ارزشیابی قرار گیرد.
- ۴- مسئولین بیمارستان‌ها بایستی علاوه بر ارزشیابی پرسنل نسبت به این امر مهم، جهت گنجاندن شرح وظایف خاص در این رابطه و همچنین تعیین امکانات بیشتر برای آموزش به بیمار توجه بیشتری مبذول دارند.
- ۵- مسئولین بیمارستان‌ها برای ایجاد علاقه و انگیزه بیشتر، امتیازات خاص برای پرستارانی که به این مسئله توجه بیشتری دارند در نظر بگیرند.

قدردانی

- از کلیه پرسنل پرستاری بیمارستان‌های شرق گیلان که در این طرح با ما همکاری نمودند؛ تشکر و قدردانی می‌گردد.

که با تحقیق همکاری همخوانی دارد (۱۷). دیگر عوامل تسهیل کننده آموزش به بیمار در این تحقیق به ترتیب اعتقاد و علاقه آموزش دهنده به شناخت نیازهای یادگیری بیمار، در نظر گرفتن امتیاز ویژه برای انجام آموزش به بیمار در زمان ارزشیابی مسئولین از پرسنل، در نظر گرفتن زمان و مکان خاص برای آموزش عنوان شد. در مطالعه همکاری پس از علاقه بیمار، ثبت روند آموزش به بیمار در پرونده پزشکی، اعتقاد و علاقه آموزش دهنده و در نظر گرفتن زمان خاص جهت آموزش از عوامل تسهیل کننده آموزش عنوان گردید (۱۶). همچنین در تحقیق مردانیان مشخص گردید وسایل کافی جهت آموزش، زمان کافی، مکان خاص، نیروی انسانی کافی جزء اولویت آموزش به بیمار می‌باشند (۱۳). بنابراین با توجه به نتایج تحقیق می‌توان با استفاده از روش‌های مختلف آموزش دیداری و شنیداری علاقه بیمار را افزایش داد و با تخصیص پاداش‌های مادی و کارانه و توجه به این امر در ارزشیابی عملکرد پرسنل آنان را به آموزش بیمار ترغیب نمود. باید توجه داشت ارتباط خوب پرستار و بیمار در این امر نقش بسزایی دارد و همچنین با ایجاد دوره‌هایی برای پرستاران و تشویق آنان به آموزش بیمار می‌توان باعث ارتقاء سطح آگاهی آنان در خصوص شناخت نیازهای یادگیری بیمار شد.

References

- 1- Mohamadi M, dadkaha B. The attitude of nurses about patient education. Journal of Research in Nursing and Midwifery Isfahan Univ. of Med Sc 2005 ; 23: 61-63. [Persian]
- 2- Dehgani H, Dehgani kh. The physicians and nurses' opinions about the obstacles to educating the patients . Journal of shaid sadogi Yazd Uni. of Med Sc; 5 (3): 54-60. [Persian]
- 3- Atehzadeh F & et al. Introduction to patient care, Dugas. Tehran: Golban publications; 2004. [Persian]
- 4- Potter P, Pery A. Fundamental of Nursing. translation: ovisi.s. et al. Tehran: salemi publications. 2004 . [Persian]
- 5- Carol &. Richard Eustice. Patient Education – Can you know too much. [Cited 2006]. Available from: <http://www.about.com>.
- 6- patient Education tools and information for nurses. [Cited 2007]. Available from: <http://www.about.com>.
- 7- Mobaraki A, Karimi Z. The study of nursing students attitudes towards patients training .2007; 1(3): 61-7. [Persian]
- 8- Berttil M, Mant J, McManus R, Riddoch J, Sackley C. Short-term effects on mobility, activities of daily living and health related quality of life of a conductive education program for adults with multiple sclerosis and stroke. Clin Rehabil 2008; 22: 329-37.

- 9- Quan, kathy. Lssues Affecting patient education. [Cited 2007]. Available from:
[http:// www.about.com](http://www.about.com)
- 10- Borhani F. Nurses and nurse – managers’ options about the importance of patients’ training barriers. Journal of Gazuin univ. of Med Sc2002; 20: 84-9. [Persian]
- 11- Kalish BJ. Missing Nursing Care,a qualitative study. J Nurs Care Q 2006; 21: 306-13.
- 12- Eftekarimanesh, A.etal. Fundamentals of Nursing tylor, Nursing concept. Tehran: Boshra publication. 2004. [Persian]
- 13- Mardanian L, Salahshorian A, Mohamadaliha J. Understanding of the education of nurses to patients, facilitating and inhibiting factors. Iranian Journal of Nursing 2005; 17(25): 18-40. [Persian]
- 14- Godarzi M, Frajolah M. The study of nursing students Attitudes toward patients training]. Journal of Hamedan Nursing and midwifery college 2005; 22 (12) .[Persian]
- 15- Best J.T. Effective teaching for the Elderly. Back of Basics. Journal of orthopedic Nursing. 2001; 203 (46): 77.
- 16- Heshmati F, Vanaki Z. The survey of education executive barriers and its ranking from nurses view. Journal of kerman razi faculty of nursing &midwifery 2007; 11, 12.47-52. [Persian]
- 17- Hakari D, Mohamadzade R. Survey patient education in Nursing student and Nurses and effective factors in Tabriz hospitals. Journal of Azad univ. of Med Sc 2010; 20(1): 58-68. [Persian]

Nurses Viewpoints about Facilitator and Inhibitor Factors of Patients Education

*Mansourghanaei R, **Majidi S, ***Tabari R

*Instructor, Nursing Department, Nursing & Midwifery – Paramedical Faculty, Guilan University of Medical Sciences

** Instructor, Nursing Department, Nursing & Midwifery – Paramedical Faculty, Guilan University of Medical Sciences

*** Assisstant Protessor, Nursing Department, Nursing & Midwifery -Paramedical Faculty, Gilan University of Medical Sciences

Received: 29/1/2011

Accepted: 6/6/2011

Abstract

Introduction: Education is a mutual process leads to learning and influence the individual behaviors ultimately. The patient education main goals include helping person to improve the quality of life, to achieve the optimal psychosomatic development, and to boost the self-confidence. Among the health-care providers, the nurses spent much time with patients and their family, and so they potentially are the most eligible professionals to identify and respond the patients' educational needs. This research aims to evaluate the staff nurses' opinion regarding the importance of patient education and determination of its main facilitators and barriers.

Methods: This was a cross-sectional study conducting on nurses who are working in a hospital in East of Guilan province, Iran. The data gathering instrument was a questionnaire divided into 4 sections as follows: (1) questions regarding demographic characteristics (2) sixteen items to find out the subjects' opinion about the importance of patient education (3) ten items to assess the facilitators to patient education and; (4) ten items to determine the barriers to patient education. To establish the validity of questionnaire the technique of content-related validity according to the opinions of the experts was used. The reliability was confirmed using test-retest technique. Descriptive statistics was applied to interpret the data.

Results: Almost all subjects had a positive attitude regarding the importance of patient education. They introduced “the patient's interest and cooperation in planning and executing the education” as the most important facilitator (Mean=4.56 ; SD=0.52) and “selecting and educating of special personnel for providing patient education” as the least important facilitator (Mean=3.23; SD=0.7) in patient education.

They also pointed out “lack of appropriate knowledge and skills regarding recognition of patient educational needs in respect of type of disease” as the most important factor (Mean=4.53; SD=0.61) and “unmatched educator and patients in terms of sex” as the least important factor (Mean=3.19; SD=1.37) act as barriers to patient education.

Conclusion: Considering the patients interest and cooperation as the most important role along side an optimal nurse – patient relationship, using of audio – visual methods provide more cooperation and facilitate knowing patient education requirement.

Key words: Clinical education – Patient education inhibitor - Patient education facilitators–staff nurse

Corresponding author: Mansourghanaei R. MS, Faculty Member of Nursing Midwifery, Para – Medical School, East of Guilan, Guilan University of Medical Sciences
r_ghanaei@gums.ac.ir